

PAPER DETAILS

TITLE: ERGENLERDE PSIKOLOJİK DAYANIKLILIGIN KISILIK ÖZELLİKLERİ VE ALGILANAN
SOSYAL DESTEĞE GÖRE YORDANMASI

AUTHORS: Ensar Abdullah GÖKALP,Zeynep YÖNDEM

PAGES: 759-768

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1568112>

Makalenin Türü / Article Type : Araştırma Makalesi / Research Article
Geliş Tarihi / Date Received : 09.02.2021
Kabul Tarihi / Date Accepted : 10.05.2021
Yayın Tarihi / Date Published : 15.09.2021

 <https://dx.doi.org/10.17240/aibuefd.2021.21.64908-877822>

ERGENLERDE PSİKOLOJİK DAYANIKLILIĞIN KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ VE ALGILANAN SOSYAL DESTEĞE GÖRE YORDANMASI*

Ensar Abdullah GÖKALP¹, Zeynep Deniz YÖNDEM²

ÖZ

Araştırmanın amacı, ergenlerde psikolojik dayanıklılık düzeyini kişilik özelliklerinin ve algılanan sosyal desteğin yordama gücünü belirlemektir. Araştırmada ilişkisel ve betimsel tarama yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın katılımcıları, Anadolu, Fen ve Meslek liseleri olmak üzere farklı lise türlerinde öğrenim gören, gelir düzeyi düşük 343 erkek (%48), 372 kadın (%52) toplam 715 ergenden oluşmaktadır. Araştırma verilerinin toplanmasında 'Ergen Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği', 'Hızlı Büyük Beşli Kişilik Testi', 'Algılanan Sosyal Destek Ölçeği' ve araştırmacılar tarafından hazırlanan 'Kişisel Bilgi Formu' kullanılmıştır. Verilerin analizinde Pearson korelasyon tekniği ve aşamalı (stepwise) regresyon analizi yöntemi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, ergenlerde psikolojik dayanıklılık düzeyi ile kişilik özellikleri ve algılanan sosyal destek düzeyi arasında pozitif ilişkiler olduğu bulunmuştur. Ergenlerde psikolojik dayanıklılığın en önemli yordayıcısının algılanan sosyal destek olduğu ve bunu kişilik özelliklerinden sırasıyla; uyumluluk, duygusal denge, sorumluluk, deneyime açıklık ve dışadönüklük özelliklerinin izlediği belirlenmiştir. Algılanan sosyal destek ile kişilik özelliklerinin, psikolojik dayanıklılık düzeyinin toplam varyansının %45,9'unu açıkladığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sonuçları alanyazındaki başka araştırma bulguları ile birlikte tartışılmış ve öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Ergen, psikolojik dayanıklılık, kişilik özellikleri, algılanan sosyal destek

PREDICTION OF RESILIENCE ACCORDING TO PERSONALITY TRAITS AND PERCEIVED SOCIAL SUPPORT IN ADOLESCENTS

ABSTRACT

The aim of the study was to determine predictive role of the personality traits and the perceived social support on resilience level of adolescents. Relational and descriptive research methods were used in the study. The participants of the study consists of low-income adolescents who were studying in different high school types (Anatolian, Science and Vocational high schools) 715 adolescents 343 male (48%) and 372 female (52%), For the collection of research data, 'Adolescent Resilience Scale', 'Quick Big Five Personality Test', 'Perceived Social Support Scale' and 'Personel Information Form' which is prepared by the researcher was used. Pearson correlation technique and stepwise regression analysis method were used in analyzing the data. As a result of the research, it was found that there were positive relationships between psychological resilience levels and personality traits and perceived social support levels in adolescents. It was determined that the most important predictor of resilience in adolescents was perceived social support and that it was followed by agreeableness, emotional stability, conscientiousness, openness to experience, and extraversion, respectively, from personality traits. It was concluded that the perceived social support and personality traits revealed 45.9% of total variance at resilience level. The results of the study were discussed together with other research findings in the field literature and suggestions were presented.

Keywords: Adolescent, resilience, personality traits, perceived social support

* Bu makale Prof. Dr. Zeynep Deniz YÖNDEM danışmanlığında yürütülen tez çalışmasına dayanmaktadır.

¹ MEB, ensarabdullahgokalp@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-8248-7793>

² Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, yondem_z@ibu.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0002-9161-2760>

1. GİRİŞ

Çocukluktan yetişkinliğe geçiş dönemi olarak da kabul edilen ergenlik döneminde bireyler, bir yandan gelişim dönemine özgü fiziksel ve duygusal değişimlerle baş etmeye çalışırken diğer yandan değişen okul yaşantılarıyla farklı sosyal ortamlara ve okul iklimine uyum sağlamaya çalışmakta, stres yaratan bir takım risk faktörleriyle karşı karşıya kalabilmektedirler (Ateş & Akbaş, 2012). Yöntem (2011), çocuk ve ergen ruh sağlığı polikliniğine başvuran bireylerden 15 yaş altındaki çocuk ve ergenlerin; okul başarısızlığı, idrar kaçırma, kekemelik gibi sorunlarla, 15 yaş üstü ergenlerin ise; intihar girişimi, depresyon ve içe kapanıklık gibi daha karmaşık sorunlarla başvurdıklarını bildirmiştir. Bu durum yaş faktörü göz önünde bulundurulduğunda, özellikle lise düzeyinde öğrenim gören ergenlerin psikolojik açıdan daha karmaşık sorunlarla baş etmek durumunda kaldıklarını düşündürmektedir. Aynı zamanda gelişimsel bir takım sorunlar ve psikolojik sorunlarla birlikte yoksulluk gibi risk faktörleri de ergenlerin stres düzeyini artırmaktadır. Yoksulluk (Garmezy, 1991; Werner, 1993), sevilen bir bireyin kaybı, ölümcül hastalığa yakalanma, fiziksel bir engelin olması (Smith & Carlson, 1997) gibi durumlar bütün yaş grupları ve ergenlik dönemi için risk oluşturan stresli yaşam olayları ya da travmatik stres olarak kabul edilmektedir. Bazı bireylerin bu tür yoğun stres yaşantıları karşısında çaresiz kaldıkları, bir takım psikolojik sorunlar yaşadıkları oysa bazılarının baş etmek için daha fazla çaba gösterdikleri, mücadele ettikleri ve travmatik olayları daha güçlü bir şekilde atlattıkları gözlenmektedir. Bu farklılık birçok araştırmacının dikkatini çeken bir durum olmuştur. Alanyazında bu durum psikolojik dayanıklılık kavramıyla açıklanmaktadır. Psikolojik dayanıklılık, bireylerin karşılaşmış oldukları bir takım olumsuz yaşam olaylarına, travmatik yaşantılara rağmen sağlıklı bir şekilde uyum sağlaması ve gelişim göstermesi olarak tanımlanmaktadır (Luthar vd., 2000; Masten vd., 1990).

Bireylerin, olumsuz yaşam olaylarına rağmen olumlu bir uyum göstermesi için, karşılaştığı risk durumlarının ve bu durumların etkisinin azalmasında rol oynayan koruyucu faktörlerin belirlenmesi psikolojik dayanıklılığın açıklanmasında önemli bir yere sahiptir. Düşük gelir düzeyi ve yoksulluk ergenlerle yapılan araştırma bulgularına dayanarak psikolojik dayanıklılık için bir risk faktörü olarak kabul edilmektedir (Schoon vd., 2004; Werner, 1989). Bu nedenle ergenlerde psikolojik dayanıklılığın yordanmasında, kişilik özellikleri ve algılanan sosyal desteğin rolünün incelendiği bu çalışmada yoksulluk, düşük gelir düzeyi bir risk faktörü olarak ele alınmıştır.

Alanyazında, psikolojik dayanıklılık ve kişilik özelliklerinin ilişkisini ortaya koyan araştırmalar bulunmaktadır. Bir bireyi diğer bireylerden ayırt eden, bireyin çevresiyle kurduğu, tutarlı bir ilişki biçimi olarak tanımlanan kişiliğin (Cüceloğlu, 1996) ölçümü ve değerlendirilmesine yönelik farklı modeller bulunmaktadır. Bu modellerden biri olan "Beş Faktör Kişilik Modeli" üzerinde en çok araştırma yapılan ve yaygın olarak kabul edilen kişilik modellerindendir. Beş faktör kişilik modelinde kişiliğin temel boyutları; dışadönüklülük, uyumluluk, sorumluluk, duygusal denge ve deneyime açıklık olmak üzere beş faktörde toplanmaktadır. Bunlardan uyumluluk, yumuşak kalpliliği ya da agresifliği; dışadönüklülük, girişkenliği ya da pasif olmayı; duygusal denge, sakinliği ya da endişeli olmayı; deneyime açıklık, hayalci ya da gerçekçi olmayı, sorumluluk ise organize ya da düzensiz olmayı (McCrae & Costa, 1986) ifade etmektedir. Masten vd. (1990) psikolojik dayanıklılık ile beş faktör kişilik özelliklerinden duygusal denge boyutunun diğer boyutlardan daha güçlü ilişkisi olduğunu bulmuştur (akt. Polatçı vd., 2017). Riolli vd. ne göre (2002) psikolojik olarak dayanıklı bireyler; duygusal açıdan tutarlı, yeni deneyimlere açık ve dışadönüktürler. Friborg vd. (2005) askeri yüksek okul öğrencileri ile yaptıkları çalışmada, psikolojik dayanıklılık ile kişilik özelliklerinden duygusal denge, dışadönüklülük, uyumluluk, sorumluluk alt boyutlarının ilişkili olduğunu bulmuşlardır. Benzer şekilde Fayombo (2010) ergenlerde psikolojik dayanıklılık ile kişilik özellikleri alt boyutlarından; sorumluluk, uyumluluk, deneyime açıklık ve dışadönüklülük özelliklerinin pozitif, nevrozizmin ise negatif ilişkili olduğunu ve bu kişilik özelliklerinin psikolojik dayanıklılığı önemli düzeyde açıkladığını raporlaştırmıştır.

Ergenlerde psikolojik dayanıklılık ile ilgili alanyazında sosyal desteğin, fiziksel ve psikolojik sağlığı tehdit edici, zorlayıcı stres yaşantılarında koruyucu bir işlev gördüğü vurgulanmaktadır. Sosyal destek kavramı, başkaları ile ilişki hâlinde olma ya da başkalarından duygusal destek almanın yanında, yardım alma ve ilgiyi de kapsayan dinamik ve çok boyutlu bir kavramdır (Kaltiala vd., 2001). Yakın zamanlardaki araştırmalar, sosyal destek ile psikolojik dayanıklılık arasındaki güçlü ilişkiye işaret etmektedir. Hatta sosyal desteğin psikolojik dayanıklılıkla pozitif, oysa stres, depresyon ve kaygı gibi psikolojik belirtilerle negatif yönde ilişkili bir özellik olduğu (Brailovskaia vd., 2018; Doğan, 2008; Terzi, 2008) bulunmuştur. Bu bakımdan sosyal desteğin tarihsel, kültürel, sosyal ve coğrafi koşullardan bağımsız olarak farklı kültürlerde ruh sağlığını koruyucu evrensel bir faktör olduğu belirtilmiştir.

Bu çalışmada, psikolojik dayanıklılıkla ilişkili özellikler olarak belirtilen, kişilik özelliklerinin ve algılanan sosyal desteğin sosyo ekonomik yönden dezavantajlı ergenlerde psikolojik dayanıklılığı yordama gücünün test edilmesi amaçlanmıştır. Araştırma bulgularının, ergenlik dönemine özgü gelişimsel streslere ek olarak gelir düzeyi düşüklüğüne bağlı olası ek stres yaşayan lise öğrencisi ergenlerde psikolojik dayanıklılıkla ilişkili özelliklerin açıklanmasına katkı sağlaması amaçlanmıştır.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın modeli

Bu araştırmada ilişkisel ve betimsel tarama yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın bağımlı değişkeni ergenlerde psikolojik dayanıklılık, bağımsız değişkenleri ise psikolojik dayanıklılığı ile ilişkisi ve yordayıcılığı test edilen algılanan sosyal destek ve uyumluluk, sorumluluk, duygusal denge, deneyimlere açıklık ve dışadönüklük olmak üzere beş alt boyuttan oluşan beş faktörlü kişilik özellikleridir.

2.2. Araştırmanın çalışma grubu

Araştırmanın katılımcıları, Gaziantep ili Şehitkamil ilçesinde, devlet okullarında öğrenim görmekte olan fen, anadolu ve meslek liselerine devam eden 9, 10, 11 ve 12. sınıf düzeylerinde toplam 715 (372 kız, 343 erkek) ergenden oluşmaktadır. Araştırma katılımcılarının belirlenmesinde farklı okul türlerinden ve sınıf düzeylerinden belirli oranlarda katılımcının temsili için tabakalı örnekleme, belirlenen okul türü ve sınıf düzeylerinden ise okul yönetiminin uygun bulduğu sınıflarda toplu olarak araştırma verileri toplanarak seçkisiz örnekleme yöntemleri kullanılmıştır. Buna göre fen lisesinden 258, anadolu lisesinden 214 ve meslek lisesinden 243 öğrenci araştırma kapsamına alınmıştır. Araştırma katılımcılarının yaş aralığı 14-18 ve yaş ortalaması 16'dır. Araştırmanın bağımlı değişkeni olan psikolojik dayanıklılık için alan yazında sıklıkla risk faktörü olarak belirtilen yoksulluk (gelir düzeyi düşüklüğü) ölçütü dikkate alınmıştır. Bu amaçla öncelikle TÜİK (Türkiye İstatistik Kurumu) verileri incelenmiş ancak 2018 yılına ait güncel veriler bulunamamıştır. Bu nedenle ülkemizde aktif olarak işlev görev işçi ve memur sendikalarından, iki sendikanın 2018 yılına ait verilerin toplandığı mart ayı yoksulluk sınırı verilerinden yararlanılmıştır. Bu verilere göre ailede kişi başına düşen geliri 1250 TL ve altı olan öğrenciler yoksul, gelir düzeyi düşük öğrenciler olarak kabul edilmiş ve sadece bu ölçütlere uyan ergenlerden toplanan veriler araştırma verileri olarak değerlendirilmiştir.

2.3. Veri toplama araçları ve süreci

Ergen Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği (EPDÖ): Ölçek lise öğrencilerinin psikolojik dayanıklılık düzeylerini belirlemek amacıyla Bulut vd. (2012) tarafından geliştirilmiştir. Ölçekte toplam 29 madde; aile desteği, akran desteği, okul desteği, uyum, mücadele azmi ve empati olarak adlandırılan 6 alt boyut bulunmaktadır. Ölçeğin yanıtlanmasında ise 4' lü derecelendirme (1-Bana hiç uygun değil, 4-Bana çok uygun) kullanılmaktadır. Ölçekten toplam puan ve alt boyutlar için ayrı ayrı puanlar hesaplanabilmektedir. Ölçeğin toplamından alınabilecek en düşük puan 29, en yüksek puan ise 116' dır. EPDÖ'nin geliştirilme çalışmasında, yapı geçerliği için açımlayıcı faktör analizi, ölçüt geçerliği için; Problem Çözme Envanteri (-.47; $p < .001$), Kontrol Odağı Ölçeği (-.46; $p < .001$) ve Beck Umutsuzluk Ölçeği (-.61; $p < .001$) kullanılmıştır. Ölçeğin test tekrar test güvenirlik katsayısı $r = .87$ ($p < .001$, $n = 38$) ve Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı ise ölçeğin bütünü için .87, aile desteği .89, akran desteği .84, okul desteği .81, uyum .70, mücadele azmi .67 ve empati boyutu için .61 olarak raporlaştırılmıştır. Bu araştırmanın katılımcılarında ölçeğin toplam puanı dikkate alınmış ve ölçeğin bütünü için Cronbach Alfa iç tutarlılık güvenirlik katsayısı .85 olarak hesaplanmıştır.

Hızlı Büyük Beşli Kişilik Testi (HBBKT): Orijinali Verlmust ve Gerris (2005) tarafından geliştirilen ve Morsünbül (2014) tarafından Türkçeye uyarlanan kişilik testi toplam 30 maddeden ve uyumluluk, dışadönüklük, sorumluluk, duygusal denge ve deneyime açıklık olmak üzere beş alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin puanlanmasında "tamamen doğru"dan (7 puan), "tamamen yanlış"a (1 puan) doğru sıralanan 7 dereceli bir değerlendirme yöntemi kullanılmakta ve 12 madde ters yönde puanlanmaktadır. Her bir alt boyutu 6 maddeden oluşan ölçekten toplam puan elde edilememekte, alt boyutlardan alınabilecek puanlar ise 6 ile 42 puan arasında değişmektedir. Ölçeğin Türkçe uyarlamasında doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yöntemi ile faktör yapısı incelenmiş ve orijinaline uygun olarak 5 faktörlü yapı doğrulanmıştır. Ölçeğin uyarlanmasında Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayıları için uyumluluk .73, dışadönüklük .81, sorumluluk .81, duygusal denge .72 ve deneyime açıklık .71 olarak belirtilmiştir. Bu araştırmanın katılımcılarında ölçeğin alt boyutlarının Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayıları sırasıyla; .72, dışadönüklük .72, sorumluluk .76, duygusal denge .65 ve deneyime açıklık .64 olarak hesaplanmıştır.

Algılanan Sosyal Destek Ölçeği (ASDÖ-R): Yıldırım (1997, 2004) tarafından geliştirilen ve daha sonraki tarihlerde aynı araştırmacı tarafından yeniden düzenlenen ölçek; aile desteği (20 madde), arkadaş desteği (13 madde) ve öğretmen desteği (17 madde) olarak adlandırılan 3 alt boyuttan ve toplam 50 maddeden oluşmaktadır. Ölçekten toplam puan ve alt boyutlara göre ayrı ayrı puanlar elde edilebilmektedir. ASDÖ-R'nin yanıtlanmasında; "Bana uygun" (3), "Kısmen uygun" (2) ve "Bana uygun değil" (1) şeklinde üçlü derecelendirme kullanılmakta ve alınan puanların yüksekliği algılanan sosyal desteğin fazla olduğunu yansıtmaktadır. Bu araştırmada ASDÖ-R'nin toplam puanı dikkate alınmış, alt boyutlara göre değerlendirmeler yapılmamıştır. Ölçeğin geliştirilme ve yeniden düzenleme çalışmasında geçerlik için açımlayıcı faktör analizi; güvenirlik için ise Croanbach Alpha güvenirlik katsayısı yöntemi kullanılmış ve ölçeğin bütünü için .91, aileden algılanan sosyal destek alt boyutu için .94, arkadaştan algılanan sosyal destek alt boyutu için .91, öğretmeninden algılanan sosyal destek alt boyutu için .93

olarak raporlaştırılmıştır (Yıldırım, 2004). Bu araştırmanın katılımcılarında ise ölçeğin bütünü için Cronbach Alfa iç tutarlılık güvenirlik katsayısı .94 olarak hesaplanmıştır.

Araştırma verileri bir devlet üniversitesinin etik kurulu, Milli Eğitim Müdürlüğü ve okul müdürlüklerinden izin alınarak 2018-2019 eğitim öğretim yılında toplanmıştır. Katılımcılara araştırmanın amacı, gizliliği ve ölçeklerin nasıl yanıtlanacağı hakkında açıklayıcı bilgiler verilmiş ve gönüllü katılım onayları alınmıştır. Uygulama 20-25 dakika sürmüştür.

2.4. Verilerin analizi

Verilerin analizi SPSS 21 paket programı kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Değişkenler arasındaki ilişkiler anlamlılık düzeyi .05 ölçütü alınarak Pearson korelasyon tekniği ile incelenmiştir. Kişilik özellikleri alt boyutlarının (uyumluluk, dışadönüklük, sorumluluk, duygusal denge, deneyime açıklık) ve algılanan sosyal desteğin ergenlerin psikolojik dayanıklılığını yordama düzeyini belirlemek amacıyla çoklu doğrusal regresyon analizlerinden aşamalı (stepwise) regresyon analizi yöntemi kullanılmıştır. Regresyon analizi öncesinde verilerin; normallik, doğrusallık, yordayıcı değişkenler arası çoklu bağlantı durumu incelenmiş ve bu sayıtların karşılandığı belirlenmiştir (Büyüköztürk, 2011).

2.5. Araştırmanın etik izinleri

Bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbirisi gerçekleştirilmemiştir.

Etik kurul izin bilgileri

Etik değerlendirmeyi yapan kurul adı: Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimlerde İnsan Araştırmaları Etik Kurulu

Etik değerlendirme kararının tarihi: 08.05.2018

Etik değerlendirme belgesi sayı numarası: 2018/117

3. BULGULAR

Ergenlerde psikolojik dayanıklılığın, kişilik özellikleri ve algılanan sosyal desteğe göre yordanmasını test etmek amacıyla yapılan Pearson korelasyon analizi sonuçları, ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 1’de, aşamalı regresyon analizi sonuçları ise Tablo 2 ve Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 1.

Ergenlerin Psikolojik Dayanıklılıkları ile Kişilik Özellikleri ve Algılanan Sosyal Desteğe Göre Pearson Korelasyon Testi, Ortalama ve Standart Sapma Puanları

	PD	U	D	S	DD	DA	ASD
Psikolojik Dayanıklılık	1						
Uyumluluk	.424**	1					
Dışadönüklük	.085*	-.024	1				
Sorumluluk	.359**	.458**	-.155**	1			
Duygusal Denge	.243**	-.047	.279**	.036	1		
Deneyime Açıklık	.284**	.548**	.048	.317**	-.064	1	
Algılanan Sosyal Destek	.554**	.278**	-.047	.264**	.065	.114**	1
$\bar{X}$	90.05	33.12	31.16	27.88	23.44	31.16	120.14
S	12.26	6.31	7.62	7.65	6.8	6.09	19.13

* $p < .05$, ** $p < .01$; PD: Psikolojik Dayanıklılık, U: Uyumluluk, D: Dışadönüklük, S: Sorumluluk, DD: Duygusal Denge, DA: Deneyime Açıklık, ASD: Algılanan Sosyal Destek

Tablo 1 incelendiğinde, ergenlerin psikolojik dayanıklılık puanı ile algılanan sosyal destek ($r = .554$, $p = 0.00$) ve kişilik özelliklerinden ise uyumluluk ($r = .424$, $p = 0.00$) ve sorumluluk ($r = .359$, $p = 0.00$) arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı ilişki bulunmuştur. Ancak kişilik özelliklerinden deneyime açıklık ($r = .284$, $p = 0.00$), duygusal denge ($r = .243$, $p = 0.00$) ve dışadönüklük ($r = 0.85$, $p = 0.023$) ile psikolojik dayanıklılık arasında pozitif yönde düşük düzeyde anlamlı ilişkiler bulunmuştur.

Tablo 2.

Ergenlerin Psikolojik Dayanıklılıklarının Yordanmasına İlişkin R² ve R Değişimi (N=715)

Ölçekler	Çoklu R	R ²	R ² Değişim	F Değişim	sd1	sd2	F Değişim p
Algılanan Sosyal Destek	.554	.307	.307	315.553	1	713	.000
Uyumluluk	.621	.386	.079	223.458	1	712	.000
Duygusal Denge	.661	.437	.051	184.070	1	711	.000
Sorumluluk	.669	.448	.011	143.827	1	710	.000
Deneyime Açıklık	.674	.455	.007	118.203	1	709	.000
Dışadönüklülük	.677	.459	.004	99.958	1	708	.000

Tablo 3.

Ergenlerin Psikolojik Dayanıklılıklarının Yordanmasına İlişkin B, Beta Korelasyonu ve Anlamlılık Düzeyi

Değişken	B	Std Hata	Beta	t	p
(1. Aşama)					
(Sabit)	47.415	2.431		19.506	.000
Algılanan Sosyal Destek	.355	.020	.554	17.764	.000
(2. Aşama)					
(Sabit)	34.856	2.640		13.203	.000
Algılanan Sosyal Destek	.303	.020	.473	15.454	.000
Uyumluluk	.568	.059	.292	9.559	.000
(3. Aşama)					
(Sabit)	25.682	2.773		9.262	.000
Algılanan Sosyal Destek	.290	.019	.453	15.423	.000
Uyumluluk	.559	.057	.308	10.501	.000
Duygusal Denge	.411	.051	.228	8.067	.000
(4. Aşama)					
(Sabit)	25.151	2.753		9.137	.000
Algılanan Sosyal Destek	.280	.019	.436	14.794	.000
Uyumluluk	.504	.062	.259	8.099	.000
Duygusal Denge	.401	.051	.223	7.935	.000
Sorumluluk	.187	.051	.117	3.666	.000
(5. Aşama)					
(Sabit)	22.041	2.924		7.537	.000
Algılanan Sosyal Destek	.283	.019	.442	15.031	.000
Uyumluluk	.403	.070	.207	5.719	.000
Duygusal Denge	.409	.050	.227	8.114	.000
Sorumluluk	.171	.051	.107	3.366	.001
Deneyime Açıklık	.203	.067	.101	3.020	.003
(6. Aşama)					
(Sabit)	20.135	3.033		6.640	.000
Algılanan Sosyal Destek	.284	.019	.444	15.144	.000
Uyumluluk	.399	.070	.205	5.683	.000
Duygusal Denge	.372	.053	.207	7.074	.000
Sorumluluk	.194	.052	.121	3.749	.000
Deneyime Açıklık	.186	.067	.093	2.768	.006
Dışadönüklülük	.108	.047	.067	2.284	.023

Kişilik özellikleri alt boyutlarının (uyumluluk, dışadönüklülük, sorumluluk, duygusal denge ve deneyime açıklık) ve algılanan sosyal desteğin araştırmanın bağımlı değişkeni olan ergenlerde psikolojik dayanıklılığı yordama gücünün belirlenmesi amacıyla yapılan aşamalı (stepwise) çoklu regresyon analizinde, ilk olarak algılanan sosyal destek ($R=.554$, $R^2=.307$, $F(1, 713)= 315.55$, $p<.05$) analize alınmış ve varyansın %30.7'sini tek başına açıkladığı bulunmuştur. İkinci aşamada kişilik özelliklerinden uyumluluk analize eklenmiş ($R=.621$, $R^2=.386$, $F(1, 712)= 223.458$, $p<.05$) ve iki değişkenin birlikte psikolojik dayanıklılık varyansının %38.6'sını açıkladığı gözlenmiştir. Üçüncü aşamada algılanan sosyal destek ve uyumluluk değişkenlerine ek olarak duygusal denge değişkeni ($R=.661$, $R^2=.437$, $F(1, 711)= 184.070$, $p<.05$) analize eklenmiş ve üç değişkenin birlikte psikolojik dayanıklılık puanlarındaki toplam varyansın %43.7'sini açıkladığı, sorumluluk ($R=.669$, $R^2=.448$, $F(1, 710)= 143.827$, $p<.05$) ile varyansın %44.8'inin, deneyime açıklık ($R=.674$, $R^2=.455$, $F(1, 709)= 118.203$, $p<.05$) ile %45.5'inin ve son

olarak dışadönüklük ($R=.674$, $R^2=.455$, $F(1, 709)= 118.203$, $p<.05$) eklenince toplam varyansın %45.9'unun açıklandığı bulunmuştur.

Sonuç olarak sırası ile; algılanan sosyal destek ve kişilik özelliklerinden olan uyumluluk, duygusal denge, sorumluluk, deneyime açıklık ve dışadönüklük özelliklerinin ergenlerde psikolojik dayanıklılığın anlamlı yordayıcıları olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

4.TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu araştırmada, sosyo ekonomik yönden dezavantajlı ergenlerde psikolojik dayanıklılığın en güçlü yordayıcısının algılanan sosyal destek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmancının bu sonucu ergenlerle yapılan başka araştırma bulgularıyla (Markstrom vd., 2000; Şahin Baltacı & Karataş, 2015) benzerlik göstermektedir. Lise düzeyindeki ergenlerle yapılan bazı araştırmalarda algılanan sosyal desteğin, psikolojik dayanıklılığın güçlü bir yordayıcısı olduğu (Arastaman & Balcı 2013; Turgut, 2015), algılanan destek arttıkça dayanıklılık düzeyinin de arttığı (Güney, 2016) bildirilmiştir. Ayrıca hemşireler (Hsieh vd., 2017) ve özel gereksinimli çocukların ebeveynleri (Karaman, 2018) gibi farklı gruplarla yapılan bazı araştırmalar, algılanan sosyal desteğin yetişkinlerde de psikolojik dayanıklılığın önemli bir yordayıcısı olduğunu göstermektedir. Brailovskaia vd. (2018), üç farklı ülkeden ergenlerle yaptıkları kapsamlı çalışmada, psikolojik dayanıklılık ile algılanan sosyal desteğin; depresyon, anksiyete ve stres belirtileriyle negatif yönde ilişkili olduğunu ve ruh sağlığını koruyucu evrensel bir faktör olduğunu belirtmişlerdir. Benzer şekilde Doğan (2008) üniversite öğrencileriyle yaptığı çalışmada, algılanan sosyal destek düzeyi arttıkça iyilik hâlinin arttığını, psikolojik belirti düzeylerinin ise düştüğünü raporlaştırmıştır. Ergenlik döneminin en belirgin duygusal gelişim özellikleri olarak; özerklik, kimlik karmaşası ve duygusal değişkenlikler dikkat çekmektedir. Diğer gelişim dönemlerine oranla ergenlikte daha fazla gözlenen duygusal değişkenlikten dolayı bu dönemde kaygı, depresyon ve hatta intiharla sonuçlanan tepkiler gözlenebilmektedir (Yöndem & Artan, 2018). Ergenlerin yaşam güçlükleriyle mücadele ederken; çevresindeki bireylerden sosyal destek alması, sorunlarını güvenle paylaşabileceği ebeveyn, arkadaş ve öğretmenlerinin bulunması sevgi, şefkat, ait olma gibi temel psikolojik ihtiyaçlarını karşılamakta (Sorias, 1988) ve yalnız olmadıkları duygusunu geliştirerek (Terzi, 2008) dayanıklılıklarını artırmaktadır. Bu bakımdan sosyal desteğin ergenlik döneminde ruh sağlığını korumada önemli bir işlevi olduğu söylenebilir.

Bu araştırmada kişilik özelliklerinden sırasıyla; uyumluluk, duygusal denge, sorumluluk, deneyime açıklık ve dışadönüklük özelliklerinin psikolojik dayanıklılığı anlamlı düzeyde yordadığı sonucuna ulaşılmıştır. Alanyazında araştırmancının bu sonucuna benzer şekilde kişilik özellikleri ile dayanıklılık arasında ilişki olduğu bulgularına (Campbell-Sills vd., 2006; Çetin vd., 2015; Davey vd., 2003; Fayombo, 2010; Friborg vd., 2005; Ramanaiah vd., 1999; Zhang, 2011) sıklıkla rastlanmaktadır. Büyük beşli kişilik özelliklerinden uyumluluk; işbirliğine yatkınlık, yardımseverlik, güvenilirlik, şefkat (Burger, 2006; McCrae & Costa 1986) ve hatta sosyal ilgi yüksekliği (Somer vd., 2002) gibi özellikleri yansıtmaktadır. Duygusal denge ise özellikle stres yaratan olaylar karşısında olumsuz duygularla daha rahat baş etmeye, mantıklı düşünerek kararlar almaya katkı sağlayarak dayanıklılığı artırmaktadır. Werner ve Smith (1992) psikolojik dayanıklılığı yüksek bireylerin daha sorumlu ve planlı hareket ettiklerini, daha fazla çaba gösterdiklerini ve böylelikle karşılaştıkları engellere rağmen daha başarılı bir yaşam sürdürdüklerini vurgulamıştır (akt. Çetin vd., 2015). Bu ve benzeri bazı araştırmaların sonuçlarından kısmen farklı şekilde; yaratıcı olma, bağımsız düşünme, hayal kurma (McCrae & Costa, 1986) ve daha esnek olma özellikleri ile bilinen yeni deneyimlere açıklığın psikolojik dayanıklılıkla ilişkili olmadığını (Topçu, 2017) ortaya koyan bazı sonuçlar da bulunmaktadır. Yeni deneyimlere açık bireylerin değişimler karşısında daha esnek olup, daha kolay uyum sağlayabildikleri görüşü daha fazla kabul edilmektedir. Yine Fayombo (2010) dışadönüklüğün psikolojik dayanıklılığı anlamlı bir şekilde yordamadığını belirtmiştir. Oysa; girişkenlik, kendine güven ve iyimserlik (Tozkoşaran, 2013) özellikleri ile bilinen dışadönüklüğün sosyal destek kaynaklarına ulaşmayı kolaylaştırdığı da düşünülebilir.

Sonuç olarak, bu araştırmanın sonuçları sosyo ekonomik yönden dezavantajlı ergenlerde de genel olarak ergenlerle yapılan araştırma sonuçlarına paralel olarak, algılanan sosyal desteğin ve kişilik özelliklerinin psikolojik dayanıklılığı yordayan özellikler olduğunu ortaya koymaktadır. Araştırma sonuçları her ne kadar farklı sosyo ekonomik koşullardaki ergenleri karşılaştırmaya olanak sağlamasa da, ergenlerde psikolojik dayanıklılık bileşenlerinin tanınmasına katkı sağlamaktadır. Araştırma sonuçlarına dayanarak, özellikle okul rehberlik servislerindeki psikolojik danışmanların öncülüğünde, ergenleri destekleyici yaklaşımlarını geliştirme amacıyla, ebeveyn ve öğretmenlere yönelik müşavirlik çalışmaları yapılmasının yararlı olacağı önerilmektedir. Bununla birlikte okullarda öğrencilerin, akran ya da yetişkin gibi sosyal destek sistemlerinin yeterli olup olmadığı konusunda gözlem ve tarama çalışmaları yapılarak, ihtiyaç duyan öğrencilerin bu konularda desteklenmesi yararlı olabilir. Yine psikolojik dayanıklılık düzeyi düşük ergenler için daha sistematik, beceri kazandırma odaklı psikoeğitim programları yapılabilir. Son olarak kişiliğin dinamik bir süreç olduğu dikkate alınarak, olumlu kişilik özelliklerinin geliştirilebileceği duygusal ve sosyal destek programlarının okullarda sunulmasının yararlı olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Arastaman, G. & Balci, A. (2013). Lise öğrencilerinin yılmazlık algılarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 13(2), 915-928.
- Ateş, F. B. & Akbaş, T. (2012). Ergenlerde görülen kural dışı davranışların aile işlevselliği ve yaşam kalitesi açısından incelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(2), 337-352.
- Brailovskaia, J., Schönfeld, P., Zhang, X. C., Bieda, A., Kochetkov, Y., & Margraf, J. (2018). A cross-cultural study in Germany, Russia, and China: Are resilient and social supported students protected against depression, anxiety, and stress? *Psychological Reports*, 121(2), 265-281.
- Bulut, S., Doğan, U. & Altundağ, Y. (2012, Mayıs 3-5). *Ergen psikolojik dayanıklılık ölçeği (EPDÖ): Geçerlik ve güvenirlik çalışması*. International Counseling and Education Conference (ICEC 2012), İstanbul, Turkey.
- Burger, J. M. (2006). *Kişilik, psikoloji biliminin insan doğasına dair söyledikleri* (Çev. İ. D. Erguvan Sarioğlu). Kaknüs Yayınları.
- Büyüköztürk, Ş. (2011). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı* (15. Baskı). Pegem Akademi.
- Campbell-Sills, L., Cohan, S. L., & Stein, M. B. (2006). Relationship of resilience to personality, coping, and psychiatric symptoms in young adults. *Behaviour Research and Therapy*, 44(4), 585-599.
- Cüceloğlu, D. (1996). *İnsan ve davranışı* (6. Baskı). Remzi Kitabevi.
- Çetin, F., Yeloğlu, H. O. & Basım, H. N. (2015). Psikolojik dayanıklılığın açıklanmasında beş faktör kişilik özelliklerinin rolü: Bir kanonik ilişki analizi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 30(75), 81-92.
- Davey, M., Eaker, D. G., & Walters, L. H. (2003). Resilience processes in adolescents: Personality profiles, self-worth, and coping. *Journal of Adolescent Research*, 18(4), 347-362.
- Doğan, T. (2008). Psikolojik belirtilerin yordayıcısı olarak sosyal destek ve iyilik hali. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(30), 30-44.
- Fayombo, G. (2010). The relationship between personality traits and psychological resilience among the Caribbean adolescents. *International Journal of Psychological Studies*, 2(2), 105-116.
- Friborg, O., Barlaug, D., Martinussen, M., Rosenvinge, J. H., & Hjemdal, O. (2005). Resilience in relation to personality and intelligence. *International Journal of Methods in Psychiatric Research*, 14(1), 29-42.
- Garmezy, N. (1991). Resiliency and vulnerability to adverse developmental outcomes associated with poverty. *American Behavioral Scientist*, 34(4), 416-430.
- Güney, E. (2016). *Ebeveynleri boşanmış ve boşanmamış olan lise öğrencilerinin yılmazlık düzeyleri ile algıladıkları sosyal destek düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayın no. 436728) [Yüksek lisans tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Hsieh, H. F., Chang, S. C., & Wang, H. H. (2017). The relationships among personality, social support, and resilience of abused nurses at emergency rooms and psychiatric wards in Taiwan. *Women & Health*, 57(1), 40-51.
- Işık, Ş. (2016). Türkiye’de kendini toparlama gücü konusunda yapılmış araştırmaların incelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 6(45), 65-76.
- Kaltiala-Heino, R., Rimpelä, M., Rantanen, P., & Laippala, P. (2001). Adolescent depression: The role of discontinuities in life course and social support. *Journal of Affective Disorders*, 64(2-3), 155-166.
- Karaman, E. (2018). *Özel eğitime ihtiyacı olan çocuğa sahip anne babaların psikolojik dayanıklılıklarının yordayıcısı olarak sosyal destek algısı ve benlik saygısının incelenmesi* (Yayın no. 506423) [Yüksek lisans tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Luthar, S. S., Cicchetti, D., & Becker, B. (2000). The construct of resilience: A critical evaluation and guidelines for future work. *Child Development*, 71(3), 543-562.
- Markstrom, C. A., Marshall, S. K., & Tryon, R. J. (2000). Resiliency, social support, and coping in rural low-income Appalachian adolescents from two racial groups. *Journal of Adolescence*, 23(6), 693-703.
- Masten, A. S., Best, K. M., & Garmezy, N. (1990). Resilience and development: Contributions from the study of children who overcome adversity. *Development and Psychopathology*, 2(4), 425-444.
- McCrae, R. R., & Costa, P. T. (1986). Clinical assessment can benefit from recent advances in personality psychology. *American Psychologist*, 41(9), 1001-1003.
- Morsünbül, Ü. (2014). Hızlı büyük beşli kişilik testi Türkçe versiyonu geçerlilik ve güvenirlik çalışması. *Düşünen Adam: Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Dergisi*, 27(4), 316-322.
- Polatçı, S., Irk, E., Gültekin, Z. & Sobacı, F. (2017). Psikolojik dayanıklılık ve kişilik özellikleri tatmin düzeyini etkiler mi? *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 29, 553-578.
- Ramanaiah, N. V., Sharpe, J. P., & Byravan, A. (1999). Hardiness and major personality factors. *Psychological Reports*, 84(2), 497-500.
- Rioli, L., Savicki, V., & Cepani, A. (2002). Resilience in the face of catastrophe: Optimism, personality, and coping in the Kosovo crisis. *Journal of Applied Social Psychology*, 32(8), 1604-1627.
- Schoon, I., Parsons, S., & Sacker, A. (2004). Socioeconomic adversity, educational resilience, and subsequent levels of adult adaptation. *Journal of Adolescent Research*, 19(4), 383-404.

- Sevi, E. S. (2009). *Psikobiyolojik kişilik modeli ve beş faktör kişilik kuramı: Mizaç ve karakter envanteri (TCI) ile beş faktör kişilik envanterinin (SFKE) karşılaştırılması* (Yayın no. 241406) [Yüksek lisans tezi, Ege Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Smith, C., & Carlson, B. E. (1997). Stress, coping, and resilience in children and youth. *Social Service Review*, 71(2), 231-256.
- Somer, O., Korkmaz, M., & Tatar, A. (2002). Beş Faktör Kişilik Envanteri'nin geliştirilmesi-I: Ölçek ve alt ölçeklerin oluşturulması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 17(49), 21-33.
- Sorias, E. O. (1988). Sosyal destek kavramı. *Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 27(1), 353-357.
- Şahin Baltacı, H., & Karataş, Z. (2015). Perceived social support, depression and life satisfaction as the predictor of the resilience of secondary school students: The Case of Burdur. *Eurasian Journal of Educational Research*, 60, 111-130.
- Terzi, Ş. (2008). Üniversite öğrencilerinin psikolojik dayanıklılıkları ve algıladıkları sosyal destek arasındaki ilişki. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(29), 1-11.
- Topçu, F. (2017). *Üniversite öğrencilerinin psikolojik dayanıklılık düzeylerinde beş faktör kişilik özelliklerinin yordayıcı etkisinin incelenmesi* (Yayın no. 480385) [Yüksek lisans tezi, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Tozkoparan, G. (2013). Beş faktör kişilik özelliklerinin çatışma yönetim tarzlarına etkisi: Yöneticiler üzerinde bir araştırma. *Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(9), 189-231.
- Turgut, Ö. (2015). *Ergenlerin psikolojik sağlamlık düzeylerinin, önemli yaşama olayları, algılanan sosyal destek ve okul bağlılığı açısından incelenmesi* (Yayın no. 395175) [Yüksek lisans tezi, Anadolu Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Werner, E. E. (1989). High-risk children in young adulthood: A longitudinal study from birth to 32 years. *American Journal of Orthopsychiatry*, 59(1), 72-81.
- Werner, E. E. (1993). Risk, resilience, and recovery: Perspectives from the Kauai longitudinal study. *Development and Psychopathology*, 5(4), 503-515.
- Yıldırım, İ. (2004). Lise son sınıf öğrencilerinin akademik başarılarının yordayıcısı olarak sınav kaygısı, boyun eğici davranışlar ve sosyal destek. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27, 241-250.
- Yöndem, Z. D. & Artan, A. E. (2018). Ergenlik. Aytar, A. G. (Ed.), *Gelişim psikolojisi* içinde (ss. 177-194). Hedef Yayıncılık.
- Yöntem, T. F. (2011). Bir çocuk-ergen ruh sağlığı ve hastalıkları polikliniğine başvuran çocuk ve ergenlerin ruhsal belirtileri ve risk faktörlerinin değerlendirilmesi. *Konuralp Tıp Dergisi*, 3(1), 1-8.
- Zhang, L. F. (2011). Hardiness and the Big Five personality traits among Chinese university students. *Learning and Individual Differences*, 21(1), 109-113.

EXTENDED ABSTRACT

1. INTRODUCTION

During adolescence, which is also accepted as the transition period from childhood to adulthood, individuals try to cope with the different developmental changes one hand, and on the other hand, they try to adapt to different social environments and they may face a number of risk factors that increase their stress level. Yöntem (2011) reported that, the individuals who applied to the child and adolescent mental health clinics, children and adolescents under the age of 15 had problems such as school failure, urinary incontinence and stuttering, and especially adolescents over the age of 15 had more complex problems such as suicide attempt, depression and introversion. This situation suggests that when the age factor of adolescents is taken into consideration, especially those studying at high school level have to deal with more complex psychological problems. At the same time, along with some developmental and psychological problems, risk factors such as poverty also increase the stress level of adolescents. Poverty (Garmezy, 1991; Werner, 1993), loss of a loved one, terminal illness, physical disability (Smith & Carlson, 1997) situations can be considered as stressful life events or traumatic stress that increase the psychological risk a for all age and also adolescence. It is observed that some individuals are desperate in the face of such intense stress experiences, they experience some psychological problems, whereas others make more effort to cope with such challenging life events, struggle and overcome traumatic events more strongly. This difference has attracted the attention of many researchers and is explained with the concept of resilience. Psychological resilience is defined as the healthy adaptation and development of individuals despite a number of negative life events and traumatic experiences (Luthar et al., 2000; Masten et al., 1990). Low income and poverty are considered as risk factors for psychological resilience in adolescents (Schoon et al., 2004; Werner, 1989). Therefore, in this study, high school adolescents whose family income level was low or even whose family income level was below the poverty line at the time the research data were collected were determined as research participants.

Research results show a strong relation between the psychological resilience and social support in adolescence (Işık, 2016; Kaltiala-Heino et al., 2001; Terzi, 2008), Social support is a dynamic concept that includes getting help and regard as well as being in contact with others or receiving emotional support from others. There are also lots of research results showing that psychological resilience and personality traits are related (Masten et al., 1990; Riolli et al., 2002).

In this study, it was aimed to examine perceived social support and personality traits associated with psychological resilience, which is emphasized to have an important role in preserving the physical and emotional well-being of adolescents, and to test their predictability.

2. METHOD

In this study, relational and descriptive method was used. Participants of the study consist of high school students in public schools from one of the big cities of Turkey. Total of 715 adolescents, 343 males (48%) and 372 females (52%) with low income, studying at different types of high schools, including Anatolian, Science and Vocational high schools. 'Adolescent Psychological Resilience Scale', 'Fast Big Five Personality Test', 'Perceived Social Support Scale' and 'Personal Information Form' prepared by the researchers were used to collect the research data. Pearson correlation technique and stepwise regression analysis method were used in the analysis of the data. Poverty (low level of income) criterion, which is frequently stated as a risk factor in the literature related to the research, was taken into consideration in determining the students with resilience, which is the dependent variable of the study. For this purpose, primarily Turkey Statistical Institute (TUIK) data were revised. Due to the lack of current data from TUIK for 2018, active duty worker and civil servant unions in our country, and the poverty line data of the two unions for the month of March were used. According to these data, students with a per capita income of 1250 TL or less were considered as poor, low-income students, and only the data collected from adolescents who met these criteria were considered as research data.

3. FINDINGS, DISCUSSION AND RESULTS

The results of the study show that the strongest predictor of psychological resilience is perceived social support in socio-economically disadvantaged adolescents. Adaptability, emotional balance, responsibility, openness to experience and extraversion were found to predict psychological resilience in low level SES adolescence.

In some studies conducted with adolescents at high school level, it has been reported that perceived social support is a strong predictor of psychological resilience (Arastaman & Balcı 2013; Turgut, 2015), and as the perceived support increases, the level of resilience increases (Güney, 2016). In addition, some studies conducted with different groups such as nurses (Hsieh et al., 2017) and parents of children with special needs (Karaman, 2018)

show that perceived social support is also an important predictor of psychological resilience in adults. Brailovskaia et al. (2018), in their comprehensive study with adolescents from three different countries, showed strong relations between psychological resilience and perceived social support; They stated that it is negatively related to depression, anxiety and stress symptoms and is a universal factor for protecting mental health. These results suggest that by increasing social support in adolescents, psychological resilience can be strengthened.

Some previous research results which is parallel with this study results reflects that personality traits such as adaptability, emotional balance, responsibility, openness to experience, and extraversion increase the psychological resilience of individuals. Among them adaptability trait reflects cooperativeness, helpfulness, reliability and compassion rather than competition, and is considered an important personality trait that predicts resilience. Again, individuals who get high scores in the emotional balance (McCrae & Costa, 1986) dimension, which is characterized by calmness, security and self-satisfaction, are considered to be more comfortable, consistent (Sevi, 2009) and adapt well to events (Burger, 2006), and these individuals have psychological resilience. There are common research findings as well. Responsibility is; It is characterized by the concepts of being organized, careful and self-discipline (McCrae & Costa, 1986). Studies show that individuals with high psychological resilience act more planned in their work, make more effort and thus continue their success despite the obstacles they face. The dimension of openness to new experiences from personality traits; It refers to traits such as independent thinking, creativity, imagination, and the ability to empathize with the other party in conflict situations, and it is accepted as a personality trait that predicts psychological resilience. Finally, it is accepted that extroverted individuals are more sociable, more self-confident, and have an optimistic perspective. Because of all these listed features, it suggests that extroverted adolescents have higher opportunities to access protective resources such as social support in situations of psychological distress.

Based on the conclusion of the study that perceived social support and personality traits are important features that predict psychological resilience in adolescents and also adolescents at risk due to low socio-economic conditions. So, it is suggested that social support for adolescents in life areas such as family environment and school and support services to develop positive personality traits will be useful in reducing risks, protecting and strengthening psychological health.

ARAŞTIRMANIN ETİK İZNİ

Yapılan bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Etik kurul izin bilgileri

Etik değerlendirmeyi yapan kurul adı: Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimlerde İnsan Araştırmaları Etik Kurulu

Etik değerlendirme kararının tarihi: 08.05.2018

Etik değerlendirme belgesi sayı numarası: 2018/117

ARAŞTIRMACILARIN KATKI ORANI

Ensar Abdullah GÖKALP’ in araştırmaya katkı oranı %50, Zeynep Deniz YÖNDEM’ in araştırmaya katkı oranı %50’ dir.

Ensar Abdullah GÖKALP: Veri analizi, raporlaştırma, yöntem, bulgular, kaynakça.

Zeynep DENİZ YÖNDEM: Danışmanlık, giriş, tartışma ve sonuç, genişletilmiş özet.

ÇATIŞMA BEYANI

Araştırmada herhangi bir kişi ya da kurum ile finansal ya da kişisel yönden herhangi bir bağlantı bulunmamaktadır. Araştırmada çıkar çatışması bulunmamaktadır.